

INTERVIEW HERMANN DOOR DAI HEINEN

De afspraak voor het interview werd telefonisch gemaakt en de verslaggever was zo beleefd om te vragen of het gesprek bij Hermann thuis mocht plaatsvinden. Tot zijn lichte verbazing was dat geen probleem en zodoende stond hij op een zonnige middag oog in oog met een van de bekendste striptekenaars van de laatste vijftig jaar.

“Andere tekenaars zijn waarschijnlijk lui. Ik werk nog steeds bijna tien uur per dag en ik werk erg gedisciplineerd.

Aan kunst geen gebrek.

HERMANN: “Ik heb veel gereisd en dan neem je wel eens wat mee.”

Vervolgens legt hij uit welk beeld uit Rusland, Marokko en Azië komt. In zijn werkkamer hangen de nieuwste platen van Duke aan de muur. De inkt is maar net droog.

Die tekening op uw bureau is niet van Duke.

HERMANN: “Ik krijg vaak verzoeken van fans om een tekening te maken, soms van een van mijn personages en de andere keer van een mij onbekend personage. Waar kom je ook alweer vandaan?”

Nederland.

HERMANN: “Ik kom soms voor zaken in Amsterdam. Dan gaan we weleens een rondje lopen over de Amsterdamse Wallen. Dat vind ik echt vreselijk om te zien. Vrouwen staan daar als lustobject. Ik ben 78 jaar en vind seks nog steeds geweldig, maar om vrouwen zo te zien vind ik erg. Maar dat is het leven. We leven in een vreemde wereld, weet je.”

Dat kom ik vaker in uw albums tegen.

HERMANN: “Ik teken de wereld zoals ik hem zie. We leven niet alleen in een vreemde wereld, maar ook in een ruwe maatschappij. Dat geef ik weer in mijn tekeningen. Ik zou ook geen heel album willen maken zoals XIII. Goede serie, dat zeker, maar al die mannen in pakken met stropdassen. Dat is niet mijn ding, een paar pagina's, oké, maar niet meer.”

In uw hele carrière hebt u bijna honderd albums gemaakt, dat zijn er gemiddeld bijna twee per jaar. Andere tekenaars maken er één per jaar of zelfs nog minder.

HERMANN: “Andere tekenaars zijn waarschijnlijk lui. Ik werk nog steeds bijna tien uur per dag en ik werk erg gedisciplineerd.”

In 1966 bent u begonnen met BERNARD PRINCE en in 1969 met COMANCHE. Beiden op scenario van Greg. Hoe was het om met hem te werken.

HERMANN: “Greg was eerst mijn werkgever en daarna zijn we begonnen

met beide series. Maar na een aantal jaren vond ik hem niet meer gemotiveerd om goede verhalen voor me te schrijven. Hij verhuisde zelfs naar Parijs en keek een beetje op België neer. Zo zei hij dat hij uit Brussel kwam, maar in feite kwam hij uit Luik. Zo'n type werd hij. Ach, het was een aardige vent, maar tussen ons was het gewoon over. Het werkte niet meer.”

In 1979 bent u begonnen met JEREMIAH. Maar waarom bent u toen gestopt met BERNARD PRINCE en COMANCHE, de twee bekendste series.

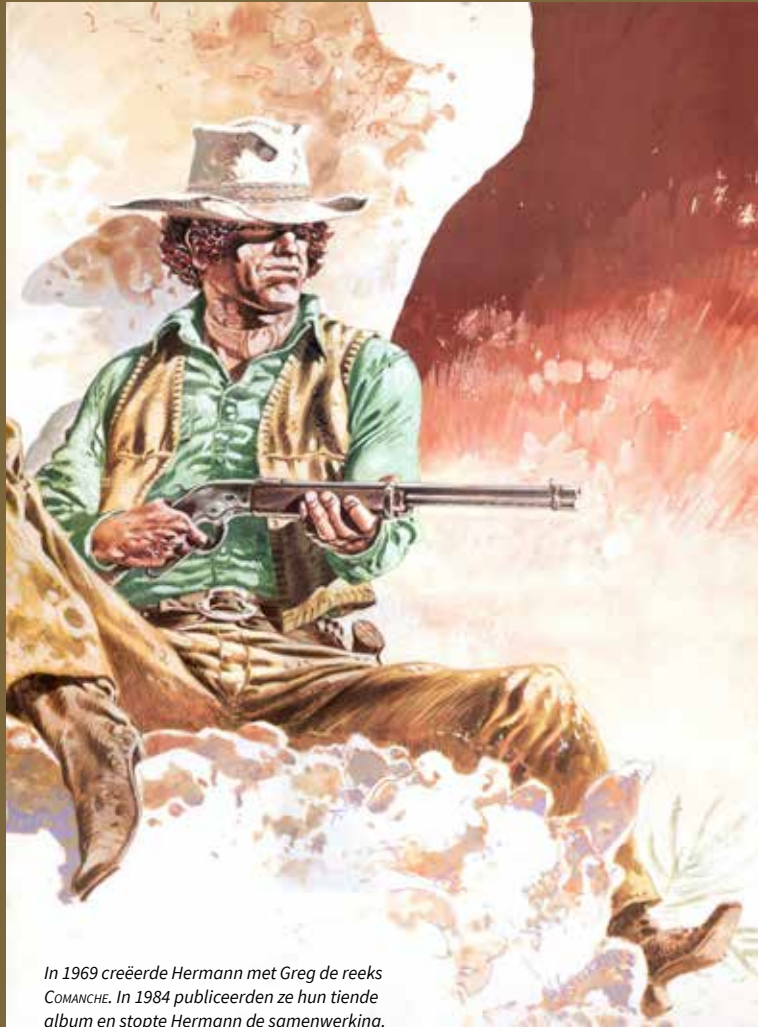
HERMANN: “Zoals ik al zei, was de samenwerking tussen mij en Greg niet optimaal meer. Hij schreef geen goede verhalen meer voor me en daardoor raakte ik teleurgesteld. Hij spande zich niet genoeg meer in voor een goed verhaal voor me. Daarom ben ik met JEREMIAH begonnen.

Ik heb toen ook aan Greg gevraagd met welke serie we zouden stoppen. De keuze viel op BERNARD PRINCE. Het was ook niet meer echt aansprekend met boten en onbekende plekken op aarde.

Hermann tekende BERNARD PRINCE van 1966 tot eind jaren 1970 op scenario van Greg. In 2010 verscheen een comebackalbum op scenario van Yves H., maar dat was geen groot succes.

In 1969 creëerde Hermann met Greg de reeks *COMANCHE*. In 1984 publiceerden ze hun tiende album en stopte Hermann de samenwerking.

Met *COMANCHE* gingen we nog verder. Tot mijn zoon **Yves** aan me vroeg hoe lang ik nog door wilde gaan met deze westernreeks. Het was zijn idee om in het album *Het LIJK VAN ALGERNON BROWN* een Japanse toerist, antenne

en telefoon met toetsen te tekenen. Greg was het niet eens opgevallen. Pas maanden later werd ik door een lezer opgebeld en die attendeerde mij hier op. Het was ook mijn laatste album met Greg, want ik had er geen zin meer zin.”

Ik wil geen westerns meer maken zoals ik dat samen met Greg deed. Ik noem dat de John Wayne-periode, en die heb ik achter me gelaten.

En toen begon je ook met *DE TORENS VAN SCHEMERWOUDE*. Bent u daar inmiddels definitief mee gestopt?

HERMANN: “De eerste tien delen gaan over ridder Aymar tot diens dood. Daarna ben ik verder gegaan met losse verhalen op scenario van Yves. We zijn voorlopig gestopt en daar wil ik het graag bij laten.”

Maar is er wel nog een kleine kans dat er ooit nog een nieuw deel van verschijnt?

HERMANN: “Ik zal er ooit misschien weer mee verder gaan.”

Het volgende album van *JEREMIAH* gaat over Kurdy Malloy

HERMANN: “Ja, ik heb nu al meer dan dertig albums van *JEREMIAH* gemaakt en het wordt steeds lastiger om een origineel verhaal te maken. Omdat ik ook steeds vragen van mensen kreeg over wie Kurdy is en waar hij vandaan komt heb ik nu een verhaal gemaakt over Kurdy. Waar komt hij vandaan en waarom is hij zo geworden? Hoe komt hij aan zijn ezel Esra en de helm met de veer?”

Jean van Hamme is met *THORGAL* gestopt omdat hij geen goede ideeën meer had.

HERMANN: “Het is ook niet makkelijk om origineel te blijven. Vermoeidheid ligt op de loer. Ik ben nu bezig met het tweede album van *DUKE* en daarna ga ik over een nieuwe *JEREMIAH* nadenken.”

Wordt u nooit moe van steeds maar nieuwe albums maken?

HERMANN: “Een paar keer per jaar heb ik wel zo'n moment. Maar daar zet ik me dan overheen en dan gaat het weer.”

Over nieuwe albums gesproken, wat zijn uw toekomstplannen?

HERMANN: “Eerst maak ik dus het tweede album van *DUKE* af. Misschien daarna weer een *JEREMIAH*. Ik moet niet te lang stoppen met *JEREMIAH*, want dan is de liefde misschien over. Het is net alsof je een geliefde te lang niet ziet. Dan kan de liefde ook afnemen.”

Veel lezers hopen op nieuwe albums van *BERNARD PRINCE* of *COMANCHE*.

HERMANN: “Dat gaat niet meer gebeuren. Samen met Yves heb ik een album van *BERNARD PRINCE* gemaakt. Commercieel gezien was het geen groot succes. En daarnaast moest ik een deel van mijn inkomsten afstaan aan de erven van Greg. Ik kreeg er niets voor terug, een verhaal schreven ze niet voor me.

En ik wil ook geen westerns meer maken zoals ik dat samen met Greg deed. Ik noem dat de **John Wayne**-periode, en die heb ik achter me gelaten.”

Dus geen nieuwe albums meer van *BERNARD PRINCE* en *COMANCHE*. En van *SCHEMERWOUDE* misschien.

HERMANN: “Klopt.”

Uw nieuwe serie is *DUKE*. Hoeveel delen gaan daar van verschijnen?

HERMANN: “Ik verwacht minstens vijf delen. Volgend jaar word ik 80, dus ik wil ook niet te veel vooruitkijken. Maar tekenen is mijn leven. Als ik daarmee moet stoppen, mag het van mij ook afgelopen zijn.”

Tekenen is mijn leven. Als ik daarmee moet stoppen, mag het van mij ook afgelopen zijn.

Sterven achter de tekentafel?

HERMANN: "Zou zomaar kunnen."

Hoe gaat het met de nieuwe Duke?

HERMANN: "Ik ben bijna op de helft. Ik verwacht over drie à vier maanden klaar te zijn. Naarmate het einde nadert, werk ik sneller. Soms maak ik wel drie pagina's per week."

Van wie is trouwens het originele werk? Van u of van de uitgeverij?

HERMANN: "Dat blijft altijd van mij. Ik ga niet voor anderen werken."

Is er veel vraag van verzamelaars voor uw originele werk?

HERMANN: "Er zijn een select aantal verzamelaars die origineel werk willen kopen. Oudere verhalen zijn meer geliefd. En wat ik aanbied, beperk ik wel. Vergelijk het met de olieprijs. Als er te veel aanbod is, daalt de vraag en dus de prijs. Ik heb ooit een cover verkocht van COMANCHE en de koper heeft hem later voor tien keer de aankoopprijs doorverkocht. Dat is de maatschappij waarin we leven."

Hoe gaat het met de one-shots?

DE VEERMAN was de laatste. Vindt u het nog leuk om ze te maken.

HERMANN: "Ja, ik teken ze nog altijd met grote toewijding en plezier. Als ik het plezier verlies, kan ik er beter mee ophouden."

Welk one-shot is uw favoriet?

HERMANN: "Westerns vind ik erg leuk en WILD BILL IS VERMOORD en CAATINGA vind ik zelf mijn beste verhalen."

SARAJEVO-TANGO was geen western, maar die heeft u met een doel gemaakt.

HERMANN: "Ik was boos op de wereld over wat er tijdens de burgeroorlog allemaal in Joegoslavië gebeurde. Ik wou de wereld een schop onder de kont geven. Een vriend van me woonde toen in Sarajevo en hij kon alleen een fax versturen via een Nederlandse boot die toen in de Middellandse Zee lag (bij uitgeverij Prestige verschijnt weldra het album FAX UIT SARAJEVO door Joe Kubert die net als Hermann faxen kreeg van hun vriend en agent Ervin Rustemagic, red.). Wat daar gebeurde,

In 1985 start Hermann de reeks DE TORENS VAN SCHEMERWOUDE. Na de eerste cyclus van tien albums gaat de reeks verder met afgeronde verhalen per album over de nazaten van ridder Aymar van Schemerwoude.

haalde het journal niet en faxen kon ik niet altijd goed lezen. Daarom ging ik dingen tekenen.”

Wilde u geen verhalen tekenen over andere oorlogen in de wereld?

HERMANN: “Dat is me wel gevraagd, maar als ik al die dingen zou moeten

gaan tekenen, zou ik ziek worden van mijn eigen werk. Zo erg vind ik het.”

Behalve westerns heeft u ook de piratenstrip DE DUIVEL DER ZEVEN ZEEËN gemaakt. Wiens idee was dat?

HERMANN: “Van mijn zoon, ik ben toegewijd aan hem. Ik zal niet gauw

voor andere genres kiezen dan mijn huidige werk. “

ZHONG HUO in de collectie VRIJE VLUCHT uitgezonderd tekende u weinig sciencefiction.

HERMANN: “Dat is niet mijn ding. Ik wil geloven in de zaken die ik teken. Een

RAVIAN is te veel space opera voor mij.”

Hoe verloopt de samenwerking met uw zoon?

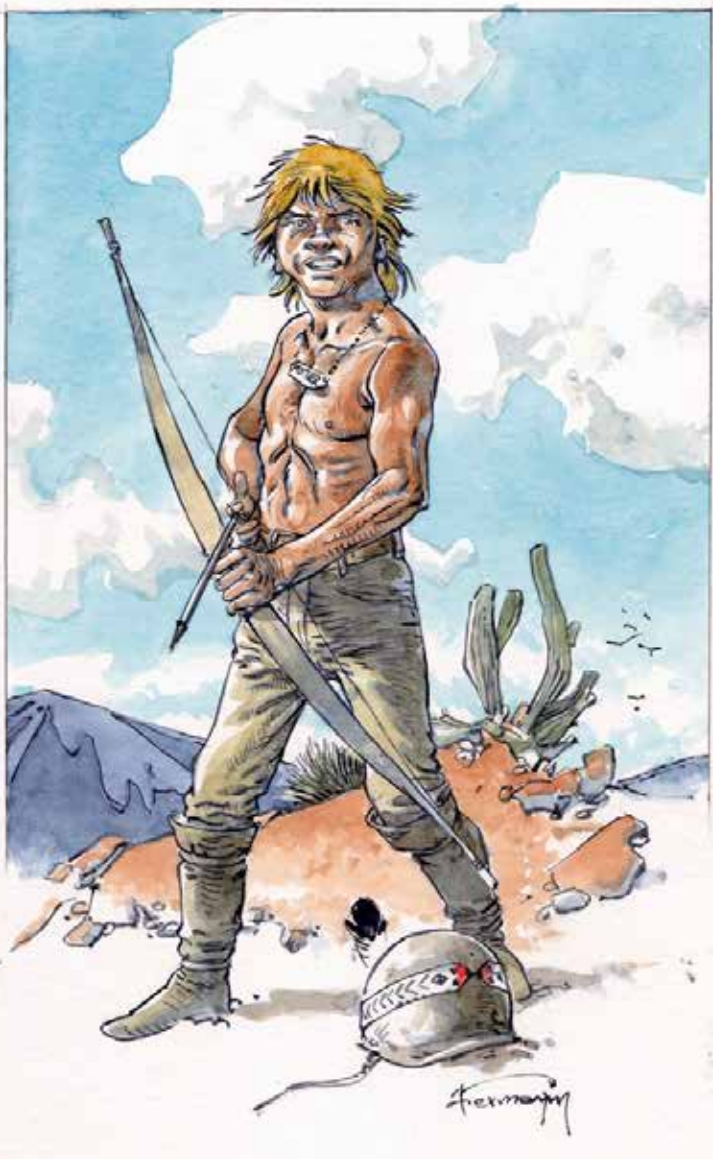
HERMANN: “Als ik bijna klaar ben met een verhaal bel ik hem op en vraag hem een nieuw verhaal voor me te schrijven. In het begin kreeg hij veel

kritiek en vroegen mensen zich af waarom iemand als ik met dergelijke scenario's wil werken. Maar ik heb altijd in hem geloofd.”

Waarom de exclusieve samenwerking tussen vader en zoon?

HERMANN: “Het is een moeilijke wereld

JEREMIAH loopt al sinds 1979 en heeft de meeste albums op de teller. In deel 35 wordt de voorgeschiedenis van Kurdy Malloy verklaard.

De verhalen die mijn zoon schrijft, verkopen beter dan mijn eigen werk. Jeremiah verkoopt minder dan een one-shot op scenario van hem. Vooral Duke heeft het goed gedaan.

voor stripmakers nu. Uitgeverijen gaan vaak voor bekende reeksen. COMANCHE wordt nog steeds herdrukt in verschillende talen. Maar als tekenaar wil je graag iets nieuws maken. Ik wil dat mijn zoon zichzelf ontwikkelt en ook verder kan als ik er niet meer ben. Uitgeverijen zijn bang om nieuwe dingen te proberen. Er zijn tekenaars die alleen kunnen rondkomen omdat ze bij hun ouders thuis wonen. Iedereen wil even goed zijn als Van Hamme, maar dat kan natuurlijk niet. De verhalen die mijn zoon schrijft, verkopen beter dan mijn eigen werk. JEREMIAH verkoopt minder dan een one-shot op scenario van hem. Vooral DUKE heeft het goed gedaan.”

Hoe gaat u om met kritiek?

HERMANN: “Als iemand mijn werk niet waardeert, jammer dan. Ik verkoop meer albums dan gemiddeld, dus zo slecht ben ik niet.”

Er zijn veel grote schrijvers van uw generatie. Onder andere Jean-

Michel Charlier, René Goscinny en Jean Van Hamme. Hoe komt het dat de samenwerking met Van Hamme beperkt bleef tot één album, DE BLOEDBRUILOFT?

HERMANN: “Een paar jaar voor DE BLOEDBRUILOFT maakte ik JEREMIAH en one-shots. Op een feest ontmoette ik de vrouw van Jean van Hamme. Ze vroeg of ik wou samenwerken, want Jean had een interessant verhaal voor me. Ik was toen niet geïnteresseerd want ik wou mijn eigen verhalen maken. Ze dachten toen dat ik niet met Van Hamme wou samenwerken. Dat was niet het geval, ik wou op dat moment alleen mijn eigen verhalen maken. Een paar jaar later belde ik Van Hamme op, want ik wou toen wel een keer met iemand anders samenwerken. Van Hamme was verrast en toen tekende ik DE BLOEDBRUILOFT. Daarna heeft Van Hamme me gevraagd om samen met hem een langlopende reeks te maken. Dat aanbod heb ik afgeslagen. Commercieel gezien zeker niet verstandig, want Van Hamme ver-

koopt heel goed. Ik had veel meer geld kunnen verdienen dan nu het geval is.”

En met andere schrijvers?

HERMANN: “Volgens Greg was ik niet gemaakt om te schrijven, maar om te tekenen. Ik dacht toen bij mezelf: ‘dat zullen we nog wel eens zien’. Pas jaren

DE BLOEDBRUILOFT (2000) was de eerste en enige samenwerking tussen Hermann en Jean Van Hamme. Het album verscheen in de collectie VRIJE VLUCHT en raakte verfilmd.

In de huidige omstandigheden zijn uitgeverijen blij als ze iets van mij mogen uitgeven. Dan gaat er niemand zeggen dat het niet goed is.

later heeft Greg indirect toegegeven dat mijn verhalen zo slecht nog niet zijn.”

Heeft Charlier u nooit gevraagd?

HERMANN: “Charlier was een aparte man. Ik weet dat **Eddy Paape** vaak moest wachten op nieuwe pagina’s. Ik heb een keer met Charlier gewerkt, maar moest wachten op de eerste pagina. Toen heb ik hem gebeld en gevraagd waar het scenario bleef. Hij zei: ‘Hermann, het is echt erg wat me is overkomen. Het was zo’n warm weer dat ik het raam opendeed en toen waaide de bladzijde met mijn scenario voor jou uit het raam. Nu moet ik weer opnieuw beginnen, want ik was bijna klaar’. Jean-Michel Charlier was een heel aardige man, maar dat was de eerste en de laatste keer dat ik met hem heb samengewerkt.”

En eventueel samenwerken met de nieuwe generatie schrijvers, zoals Christophe Bec of Zidrou?

HERMANN: “Zidrou doet het heel goed, maar omdat ik zelf schrijf, word ik zo goed als niet gevraagd voor anderen verhalen.”

Is er een serie waar u nog nooit aan heeft gewerkt, maar dat wel zou willen doen? THORGAL of BLUEBERRY bijvoorbeeld?

HERMANN: “THORGAL niet. Goede serie, maar niet mijn ding. BLUEBERRY is weer anders dan DUKE. Nee ik ben tevreden met mijn eigen werk en series.”

Waarom bent u van stijl veranderd? COMANCHE was een realistische stijl à la Giraud en sinds SARAJEVO-TANGO is uw stijl anders.

HERMANN: “Dat was geen bewuste keuze. Dingen gebeuren gewoon zoals ze gaan. Het is niet dat ik mijn oude stijl beu was.”

Controleren mensen uw werk nog?

HERMANN: “In de huidige omstandigheden zijn uitgeverijen blij als ze iets van mij mogen uitgeven. Dan gaat er niemand zeggen dat het niet goed is. Uitgeverijen vragen mij, ik ga niet bij hen langs om te vragen of ze mij willen uitgeven.”

Wat bepaalt uw keuze voor een uitgeverij?

HERMANN: “Mijn werk verkoopt meer dan goed. En als het goed gaat, zie ik geen reden om van uitgeverij te wisselen. Geld is voor mij niet leidend. Ja, het is makkelijk, maar niet meer dan dat. JEREMIAH zit bij **Dupuis** en sommige one-shots verschijnen in de collectie **VRIJE VLUCHT**. Maar meestal werk ik voor **Le Lombard**.”

Wat gebeurt er met uw werk en lopende series als u overlijdt?

HERMANN: “Dat zal mij een zorg zijn. Daar mag mijn zoon over beslissen.”

Hebt u nog een laatste boodschap voor de lezers van Stripspeciaalzaak.be?

HERMANN: “Blijf mijn werk kopen, dan blijf ik bezig. Dat heb ik ook nodig voor mijn innerlijke gemoedsrust.”

Fragment uit **DUKE 1: MODDER EN BLOED**. Op 78-jarige leeftijd startte Hermann op scenario van Yves H. weer met een westernreeks waarvan de tekenaar minstens vijf delen wil maken.

